

FLSS i världstopp - integrerad 26-miljonerskola

☆☆ S som i Sturup, men ännu mer S som i Samarbete och i Serviceorgan. Så skulle man kunna karaktärisera den för flygvapnet och luftfartsverket gemensamma flygtrafikledarskola som högtidligen invigdes, av kommunikationsminister Bengt Norling, torsdagen den 26 september. År av intensivt planeringsarbete har resulterat i en 26-miljonersanläggning som inte bara ligger i världstopp utan även är världsunik, och redan har tilldragit sig internationellt intresse. ☆☆☆

Den nya skolan – FLSS, dvs Flygtrafikledarskolan i Sturup – innebär en radikalt ny filosofi i fråga om utbildningen av flygtrafikledare i så måtto att utbildningen av all ATS-personal, militär såväl som civil, integrerats i den nya skolan i Sturup. Man är så grundlig att man t o m tänkt sig ersätta fackbenämningen flygtrafikledare till flygledare, i analogi med tyskans Flugleiter och danskans flyveleder.

Det är fortfarande en öppen fråga om benämningen blir flygledare eller flygtrafikledare. Diskussioner mellan luftfartsverket och flygvapnet skall upp-tas om detta.

Allt vid skolans tillblivelse har – vilket bör noteras i sådana här sammanhang – gått exakt enligt tidtabellen. Skolan stod klar, dvs var färdigbyggd, som lovats till den 31 juli. Och den 1 oktober började de första 74 eleverna skolas på den hypermoderna utrustningen, som bl a inbegriper en systemsimulator à 12 milj kr. Bland dessa 74 fanns 13 från kurs A 73, som började vid Ljungbyhed i juli förra året. (Se separat lista!)

Skolans stolthet är den specialbyggda Stansaab-simulatorn. Där f ö tillverkaren drog åtskilliga lärdomar från TAST, dvs den taktiska tränings-simulatorn, på F18. I dagligt tal kallas Sturup-simulatorn för SATS (STANSAAB gjorde TAST för att ta SATS...)

Tack vare SATS – som alltså står för nära hälften av kostnaderna för FLSS – kan utbildningen drivas på ett ytterst effektivt sätt. Varje tänkbar trafiksituation, i dag såväl som i morgondagen, kan simuleras med systemsimulatorn.

Bara några data om datorn, som lagrar övningar:

- 500 olika övningsplaner kan lagras.
- 4 000 färdplaner kan, utöver detta, lagras i datorn.

foto: lennart olander

• Skolchefen Caj-Aage Johansson är en gammal FV-bekant, bl a stabstrafikledare. Här invigningstalar han.

foto: kaj aulin

• Eleven Lars Lönnberg, i assistentposition, tar emot färdplanuppgifter i tornsimulatorn. Kamraterna Mikael Henriksson och Sven-Olof Drejing t v följer hans försök.

- Flygplanrörelserna utspelas inför elevens ögon på de skärmar denne har som hjälpmedel.
- Särskilda piloter deltar, och kan ändra höjd, fart och kurs.
- Allt sker med verklighetstrogen radiotrafik.
- En pilot kan flyga upp till tio flygplan samtidigt.
- I simulatorn finns kapacitet för att simulera 90 flygplan av 30 olika typer.

En särskild övningsledare följer hela tiden verksamheten, och kan när som helst ingripa i övningarna. Övningsledaren kan också "ta över" ett flygplan och gå in i direktkommunikation med flygtrafikledaren/eleven. Varje situation i övningen kan "frysas" och de senaste tio minuterna spelas tillbaka. Läraren får då tillfälle att gå igenom händelseutvecklingen, tillsammans med eleven.

Övningsledaren kan tyckas få det snärjigt, men med elektronikens otroligt snabba och finmejslade teknik går allt bra. Utöver sina 22 elever kan han sätta in 14 (!) piloter samtidigt i ett spel. Och varje pilot i sin tur som nämnts kontrollera upp till tio flygplan samtidigt.

SATS-simulatorn kan alltså ställa till med allt som möter en TL i verkligheten, nu och i framtiden. Intet hindrar att man i dag blandar "pendelns" Metropolitans med en rote 37 Viggen över Skåne.

Premiärkull

Den 1 oktober i år ryckte som nämnt den första trafikledarkursen ur flygvapnet, tretton elever, in vid FLSS. De tretton i premiärkullen, som utgör den trafikledarkurs vilken började vid Ljungbyhed i juli förra året, är:

Lennart Ahlberg, Jan Alexandersson, Jan Aivestrand, Lars Andersson, Rolf Andersson, Nils Axberg, Anders Dahl, Sven-Olof Drejing, Mikael Henriksson, Hans-Göran Jensen, Lars Lönnberg, Glenn Magnusson och Christer Östlund.

Kursledare är 1:e TL Uno Cederblad med biträde av 1:e TL Bernt Karlsson.

Den futuristiska filosofin innebär att man, vid sidan av den ordinarie utbildningen, även kan simulera alla tänkbara kommande alternativ i TL-situationer. Man kan möblera om radarstationer, luftleder och fyrar lika elegant som allt annat i ATS-sammanhang.

Därmed kan man vänta sig att FLSS får tillfälle utveckla och utvärdera nya arbetsmetoder för framtiden. Och känner man gamle FV-kämpen och skolchefen Caj-Aage Johansson rätt kommer detta att lyfta på slöjan för framtiden att bli ett kännemärke för skolan.

Men det finns givetvis inte bara SATS på FLSS. Där finns även fyra tornsimulatorer, med hela den normala tornutrustningen för att öva TWR-personal. Plus filmdukar,

● Eleverna vilar ut i den charmanta stora hallen vid FLSS.

foto: kaj aulin

foto: lennart olander

● CFV, generallöjtnant Dick Stenberg, passade på att till skolchefen överlämna ett inramat jättefoto på AJ 37 Viggen.

där utsikten från tornet spelas upp med flygplan på marken och i luften.

Den term som kallas SAR, Search And Rescue, heter här efterforsknings-tjänst och har en betydelsefull plats på schemat. Ett särskilt klassrum har specialutrustats för att ge eleverna en verklighetstrogen uppfattning om vad som blixtnsnabbt måste göras i det ögonblick ett flygplan försvinner.

Grå är all teori, har en tänkare sagt. Det har man tänkt på även vid FLSS: mer än hälften av utbildningen är rent praktisk, ca 40 proc "bara" är teoretisk. Och tro för all del inte att eleverna blir fastvuxna vid skolan; tre fjärdedelar av utbildningstiden klaras vid skolan medan återstående fjärdedel anslås för flygutbildning och praktik ute på flygplatser.

Den kader som behövs för att driva den mångmiljonanläggning FLSS utgör är trots allt inte avskräckande: summa 32 personer. Varav 20 ryms på den pedagogiska sidan, sju är tekniker och fem administratörer.

Som slutvinjett över denna framtidsbetonade skapelse skulle man kunna citera skolchefen Caj-Aage Johanssons hälsningsord vid invigningen:

— Vi ser fram mot ett intensivt samarbete med flygvapnets och luftfartsverkets operativa trafikledningsorgan. Vi kommer att vara lyhörda för de synpunkter och krav som kommer från dessa, eftersom skolan i bästa mening vill vara ett serviceorgan till den operativa trafikledningen.

Vi ser också fram mot att få vara med om att sammansmälta den militära och civila flygtrafikledningen samt att få hjälpa till med utprovning av nya arbetsmetoder och ny utrustning. Den utmaning som ligger i att genomföra den nya skolans intentioner är stor — men det är ingen tvekan om att vi skall lyckas.

● Till sist några ord om rekryteringen till trafikledaryrket, vilket givetvis har stor betydelse för flygvapnet. Upp till 1 000 sökande har varje år anmält sig — men det är bara 60 som kan tas in. Ca 30 proc har hittills fallit igenom vid utbildningen; nu hoppas man kunna minska kuggningsprocenten till ca 15 proc tack vare den förfinade utrustningen. Att flygutbildning fram till A-certifikat ingår i utbildningen är givetvis både ett krav och en lockelse.

Flygvapnet kan med tillförsikt se framtiden an vad gäller trafikledarutbildningen!

■
Ola